

TARALD WASSVIK, *CUT HOUSE*, 2015. FROM AN EXHIBITION IN ARCHIPELAGO AT HORDALAND ART CENTRE, 2015. PHOTO: HORDALAND ART CENTRE

FROM "NEIN", FELT GALLERY, 2015. FROM LEFT: AUDUN ALVESTAD, *P.O.M.B.*; HEDDA GREVLE OTTESEN, *XYLEM*; ERLA THORGRIMSDOTTIR, *THREE OF SWORD REVERSED*; ERIK MOWINCKEL, *UNTITLED*; ALL 2015.

FROM ANE HJORT GUTTU, *TIDEN GÅR* (TIME PASSES), 2015, IN FESTSPILLUTSTILLINGEN 2015, BERGEN KUNSTHALL. PHOTO: THOR BRØDRESKIFT

FROM "KADER ATTIA. *GHOST*", STIFTELSEN 3,14, 2015. PHOTO: MONIQUE MOSSEFINN

BERGEN 2015: LOKAL NEDKJØLING A LOCAL CHILL

ARNE SKAUG OLSEN

Vi går trangere tider i møte på Vestlandet – og det er ikke bare industrien som skal få merke lave oljepriser. Bergen kommunes heite målsetting om å bli en av de ledende kunst- og kulturbymene i Europa frem mot 2017 kjølner betraktelig det foregående året. Overføringene til kulturfeltet har stagnert, og kommunens tidligere svært så visjonære kulturpolitikere ser ut til å ha mistet troen på sin egen ambisjon om et dynamisk kulturliv i byen. Det er mulig at vi i ettertid vil se 2015 som et vannskille i historien om bergensbølgen – enten som punktet hvor kunstfeltet skyter fart på ordentlig eller får nok med å opprettholde status quo. Samtidig er det i dag flere kunstnere i Bergen enn noensinne, byen har fått en rekke nye selvorganiserte prosjekter, og tre nye institusjonsledere er i ferd med å etablere nye retninger for sine respektive institusjoner.

Britiske Martin Clark overtok Bergen Kunsthall etter Solveig Øvstebø i 2013, men det var først i 2015 at en ny profil begynte å ta form. Under Clarks ledelse markerer Kunsthallen seg med en mer tilbakeskuende interesse, både for modernistisk maleri, som i utstillingene med Robert Overby og Giorgio Griffa, og gjennom rekonstruksjoner av historiske utstillinger – som gruppeutstillingen «*Gestures of Disappearance*» i kunsthallens prosjektrom No 5, opprinnelig vist i kunstakademiet i Leipzigs galleri i 2002. Kunsthallen har slitt en stund med trangere økonomi, men uten at dette har syntes på ambisjonene i utstillingsprogrammet.

Det store publikums bilde av Kunsthallen har siden begynnelsen i 2001 vært knyttet til de årlige publikumsmagnetene Festspillutstillingen og Kunsthøgskolens masterutstilling. Ane Hjort Guttus festspillutstilling ble et av høydepunktene i Festspillutstillingens historie. Filmen *Tiden går* åpnet for en viktig diskusjon: Er kunstverdenen det ideelle stedet å drive med kunst?

We're having to tighten our belts here in Western Norway – and it isn't just industry that's suffering from the fall in oil prices. Bergen council's aim to turn the city into one of the hottest centres for art and culture in Europe by 2017 has caught a serious chill over the past year. Investment in the cultural field has stagnated, and the municipality's culture ministers seem to be losing faith in the exciting visions they had for the city's cultural life not so very long ago. Quite possibly, 2015 will come to be seen as a turning point in the trajectory of the Bergen wave – a point in time when the arts sector either shifted into overdrive, or decided it had enough to do just maintaining the status quo. Meanwhile, there are more artists in Bergen today than ever before, the town has acquired a plethora of new self-organised projects, and three institutions have new directors busily reshaping their respective institutions.

At Bergen Kunsthall, the Briton Martin Clark took the reins from Solveig Øvstebø in 2013, although it was only in 2015 that a new profile began to take shape. Under Clark's leadership, the Kunsthall is developing more retrospective tastes, both in modernist painting, as illustrated by the Robert Overby and Giorgio Griffa exhibitions, and with reconstructions of historical shows – such as the group exhibition "Gestures of Disappearance" in the Kunsthall's project space No 5, a show originally devised for the gallery of the Leipzig Academy of Visual Arts in 2002. Bergen Kunsthall has been struggling with a tighter budget for some time now, although not yet to the visible detriment of its ambitious exhibition programme.

Since its launch in 2001, Bergen Kunsthall has been largely defined in the public mind by the annual mass-appeal events: the Bergen International Festival Exhibition, and the MA exhibition of the Bergen Academy of Art and Design. Ane Hjort Guttu's Festival Exhibition was one of the most memorable in the history of that venerable arrangement. Her film *Tiden går* (Time Passes) set the tone for an important discussion: Is the art world the ideal place to do art? Guttu's film explores how art students are compelled to navigate this issue, thus highlighting one of the major challenges for art educational programmes: How can students avoid succumbing to unproductive expectations, which art schools tend to inculcate and propagate? Last year's MA exhibition was an almost perfect example of the prevailing aesthetic language gets appropriated; the show was self-assured, self-aware and once in a while self-obsessed – yet it barely even attempted to converse with the outside world. To echo Guttu's film, it isn't the students I mean to criticise here, but rather the insistence within the art field on categories such as "art for art's sake" and "political art".

At KODE (Bergen Art Museum), on the other hand, the new director Karin Hindsbo has shown a willingness to throw herself into the public debate, not least by demanding clearer statements of commitment from leading figures in the cultural field. It's a demand that finds plentiful backers, but no less important is that institutions should show clarity and professionalism in their own decisions. The challenge for KODE has been to throw sufficient weight behind the projects that seem most convincing. In 2015, the museum's best offering was "Art in Battle", which explored Nazi attitudes towards art. The show was thoroughly researched, relevant to the present, and mounted with curatorial finesse. Unfortunately, it had to make do with far too little space, and the same is true of the brilliant exhibition "The Bergen Avant-Garde 1966–1985".

At Hordaland Art Centre (HKS), Anthea Beuys has built on the work of her predecessor, Anne

FROM "ART IN BATTLE", KODE, 2015–2016. IN FRONT: ARTHUR KAMPF, THE VIRGIN FROM HEMMINGSTED. PHOTO: DAG FOSSE / KODE

FROM "ROBERT OVERBY – WORKS 1969–1987", BERGEN KUNSTHALL, 2015. PHOTO: THOR BRØDRESKIFT

FROM BJØRN MORTENSEN'S EXHIBITION "POUCHES AND POCKETS / COMPOSITORIES IN COLOR" IN ENTRÉE'S NEW PREMISES IN MARKEVEIEN, 2015. PHOTO: BENT RENÉ SYNNEVÅG

AURORA PASSERO, FLUID BLOSSOM #1, 2015. FROM "LIQUID TERRITORY", KRAFT, 2015. PHOTO: BENT RENÉ SYNNEVÅG

Guttus film tar for seg hvordan kunststudenter må navigere dette problemet, og peker på en av kunstutdanningenes store utfordringer: Hvordan kan studentene unngå å reproducere alle de uproduktive forventningene til kunstverdenen som overføres i kunstutdanningen og opprettholdes av kunstfeltet. Fjorårets masterutstilling var et nærmest perfekt eksempel på en appropriering av kunstfeltets estetiske stammespråk: Utstillingen var selvsikker, selvbevisst og innimellom selvopptatt – og i minimal grad i noen samtale med verden utenfor. I likhet med i Guttus film er ikke dette en kritikk av kunststudentene fra min side, men heller av kunstfeltets insistering på kategorier som «kunst for kunstens skyld» og «politisk kunst».

På KODE (Bergen Kunstmuseum) har den nye direktøren Karin Hindsbo derimot vist vilje til deltagelse i det offentlige ordskiftet, ikke minst når hun etterspør et sterkere offentlig engasjement fra ledere i kulturlivet. Dette er det lett å være enig i, men like viktig må det være at institusjonene gjør tydelige og faglige valg. Utfordringen for KODE har vært å prioritere tydeligere de faglig sterkeste prosjektene som museets kuratorer står for. I 2015 var «Kunst i kamp» om nazistenes kunstsyn museets beste. Utstillingen var basert på grundig research, relevant for samtiden og gjennomført med godt kuratorisk håndverk. Dessverre var «Kunst i kamp», i likhet med den glimrende utstillingen «Bergensavantgarden 1966–1985», viet for lite plass.

På Hordaland Kunstsenter har Anthea Beuys bygget videre på tidligere daglig leder Anne Szefer Karlsens arbeid ved å videreføre HKS som en bred plattform for utstillinger og faglige samtaler – ikke minst ved å gi plass til minigalleriet Archipelago i kunstsenterets foajé. Archipelago kurateres av Mathijs van Gheest, og har på kort tid blitt et viktig tilskudd til Bergens kunstscene som en arena hvor yngre kunstnere får vist seg frem. Når HKS i tillegg har overlatt kafédriften til kunstnerduoen The Artist Supper Club, drevet av Amber Ablett og Stacy Brafield, er HKS i ferd med å ta tilbake posisjonen som samlingspunkt for en ny generasjon kunstnere.

Galleri 3,14 og kunsthåndverksbastionen Kraft som holder til i samme hus, har begge hatt et løft det siste året. Galleri 3,14, som primært viser kunst som ikke kommer fra «det globale nord», har gjennomført flere sterke utstillinger, blant annet Kader Attias' «Ghost». Kraft gjennomførte en kraftig oppgradering av lokalene sine i 2014 og framstår nå som et visningssted som reflekterer selvtiliten og ambisjonene til en ny generasjon materialbaserte kunstnere.

Mange med meg har følt på savnet etter Knipsu som i 2014 la inn årene etter fire år, spesielt som en eksponent for politisk og feministisk kunst. Likevel har ikke de kunstnerdrevne galleriene vært fraværende, heller motsatt. I september åpnet fire nydannede kunstnere fra Bergen og Oslo visningsrommet FELT, som allerede er i ferd med å ta over rollen som samlingsstedet Knipsu hadde. Entrée har fra starten av vært det viktigste kunstnerdrevne visningsrommet i Bergen. Denne statusen ser ut til å holde seg etter at Randi Grov Berger i høst flyttet visningsrommet til nye lokaler. Entrée har konsekvent presentert gode utstillinger og har vært en uvurderlig arena hvor sterke kunstnerskap er blitt lansert, ikke bare i Bergen, men også nasjonalt og internasjonalt. En annet prosjekt – og en av publikumssuksessene i 2015 – var utstillingen «Lokalt 2015» i gamle Bergen kretsingsel i sentrum av Bergen. Utstillingen var et initiativ for å vise den lokale bredden i kunstmiljøet, på tvers av generasjoner og sjangere. «Lokalt 2015» fant åpenbart sitt publikum som et motsvar til motsetningen mellom kunstnergenerasjoner og et opplevd segregert kunstmiljø.

Szefer Karlsen, by consolidating the institution's reputation as a broad platform for exhibitions and professional dialogue – not least by accommodating the mini gallery Archipelago in HKS's foyer. Curated by Mathijs van Gheest, Archipelago has quickly established itself as a significant new arena where young artists can showcase their work in Bergen. Add to this the out-sourcing of the café to the Artist Supper Club, an initiative of the artist duo Amber Ablett and Stacy Brafield, and it becomes clear that HKS is reclaiming its position as a focal venue for a new generation of artists.

Galleri 3,14 and that bastion of the crafts scene Kraft, which operate from the same building, have both enjoyed improved fortunes this past year. Galleri 3,14, which prioritises art that does not come from the "global north", has mounted a number of robust shows, including Kader Attias's "Ghost". In 2014, Kraft undertook a major upgrade of its premises and now stands out as an exhibition space that reflects the confidence and ambitions of a new generation of material-based artists.

Like me, many people have lamented the demise of Knipsu, which in 2014 threw in the towel after four years of activity. Knipsu was a major arena for political and feminist art. Even so, artist-run galleries have hardly been hiding in the shadows. Quite the opposite. In September four newly qualified artists from Bergen and Oslo launched the showroom FELT, which has wasted no time in filling the gap left by the closure of Knipsu. Entrée, for its part, has retained its standing as Bergen's most important artist-run space, despite director Randi Grov Berger's decision to move to new premises. A venue for consistently good exhibitions, Entrée has been an invaluable launch pad for powerful new voices, not only within Bergen, but also nationally and

én ting som mangler i Bergen, er et marked for samtidskunst. Vel å merke tralter Galleri SE ufortrødent på, men tilsynelatende mest av gammel vane og uten å sette nevneverdig fotavtrykk. Et par prosjekter for å bøte på denne mangelen er blitt etablert det siste året, blant annet kunstguide.no, en nettbasert visnings- og salgsplattform som, i tråd med våre dagers politiske fokus på kunst og kommers, er drevet med offentlig støtte. Det samme er Kunstgarasjen, som åpnet på nyåret 2016. Verken Galleri SE, kunstguide.no eller Kunstgarasjen har vist ambisjoner mot det nasjonale og internasjonale kunstmarkedet, og svarer heller ikke til hvordan toneangivende kommersielle aktører bidrar til utvikling og distribusjon av kunstnerskap.

Til tross for et kjøligere økonomisk og kunstpolitisk klima, er det ting som brygger i Bergen for tiden. Ikke minst går den andre utgaven av Bergen Assembly av stabelen med et program som skal strekke seg gjennom hele året. Man skal heller ikke avfeie kunstguide.no og Kunstgarasjen før de har kommet i gang. Kanskje mer betydningsfullt er det likevel at HKS har gitt plass til de kunstnerdrevne prosjektene Archipelago og The Artist Supper Club – og det er beundringsverdig at kunstnerdrevne Entrée lever i beste velgående etter sju år.

internationally. One project that pulled in the crowds in 2015 was the exhibition "Lokalt 2015" (Local 2015) in Bergen's former prison building in the city centre. This show celebrated the full diversity of local art production, across generations and genres. Part of the appeal of "Lokalt 2015" was evidently that it contradicted the common idea that different generations of artists tend to segregate into opposing spheres of activity.

One thing still missing in Bergen is a market for contemporary art. Galleri SE plods on steadily, albeit seemingly from force of habit and without achieving much to write home about. A few projects that make up for this deficiency have made headway over the past year, including kunstguide.no, an online showroom and sales platform that reflects the current political focus on art and commerce and a recipient of public funding. Another venture of the same kind is Kunstgarasjen, which launched at the beginning of 2016. Neither Galleri SE, kunstguide.no nor Kunstgarasjen has shown any ambition at the national or international level, and none of them can yet pretend to influence the development and distribution of artistic careers in the way leading commercial operations do.

Despite the evident cooling of the economic and art-political climate, there are still things brewing in Bergen. Not least, the second instalment of Bergen Assembly is getting underway with a programme that extends throughout the coming year. Neither should we dismiss kunstguide.no and Kunstgarasjen before they have really had a chance. But the stories that are likely to be remembered as most significant are HKS's decision to house the artist-run projects Archipelago and the Artist Supper Club – and the fact that at the age of seven the artist-run Entrée is still very much alive and kicking.